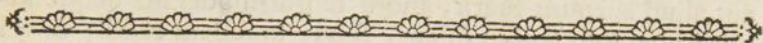

creatis, mesenterii, ventriculi, pulmonum, cerebri &c. è quorum sede cordis actio tantum eminens & consensualiter afficitur. Negari quidem non possunt exempla inflammationum cordis, aortæ, auricularum & paricardii, item calculorum, ossificationum & polyporum in hisce partibus: sed hæc rara sunt, & partim diu interdum sine febre afficiunt, partim forsitan palpitationem aut tremorem cordis potius, quam febrem veram producerent.

EFFECTUS FEBRILES.

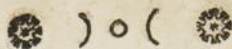
THESIS XXIII.

Febri effectus sunt celerior liquorum expulsio, propulsio, stagnantium agitatio, omnium permixtio, resistens subactio, coctio, secretio cocti, crisis ejus, quod stimulo & coagulo febrim produxerat; sanorum mutatio in morbosam indolem; sanorum mutatio in indolem aptam ferre ea, quibus minus assuetus erat æger; liquidissimi expressio; reliqui incrassatio; sitis, calor, dolor, anxietatis, debilitatis, lassitudinis, gravitatis, anorexiæ productio (a).

Iustè loquendo, omnia symptomata febrim comitantia ejusdem effectus dici debent: sive ea ab ipso auctiori humorum motu per- & in vasa, sive a materiæ febrilis copia, corruptela aut decubitu in aliquam partem oriantur: seclusis tantum illis, quæ non ab ipsa febre, sed a causis exter-

nis,

(a) BOERHAV. Aph. §87.

nis, puta frigore, calore, pathemate, alimento, medicamento febrienti accedunt, epigenomena dicta.

Potissimum verò eæ mutationes hoc loco memorabiles sunt, quæ per febrem in solidis & fluidis efficiuntur bono vel malo sanitatis & vitæ eventû.

Optimus effectus est, materialem febris causam, sive retentum perspirabile, sive humor viscidus & tenax in vasis impeditiùs fluens aut alicubi viscerum stagnans, sive acre aut aliud alienum fuerit, motu febrili moderato neque nimis impetuoso sensim subigi, solvi, mobilem reddi; & vel insensibilis perspirati specie, uti in febribus levißimis fieri solet, per cutem diffari; vel sensibili quâdam evacuatione per sudorem, vomitum, diarrhæam, urinam, salivam nomine criseos inter remissiora symptomata eliminari (a).

Minùs tutum est, vasa nimio circulationis impetu ità distrahi & debilitari, ut metus fiat œdematis aut hydropis fecuturi: vel dissipatis sudore caloréve liquidioribus inspissari reliqua & inflammationes in- vel externas excitari: vel febris vim languidiorem esse, quàm ut fuscitato motu densata & coagulata quasi liquida resolvere possit, perstantibus & invalescentibus ea de causa obstructionibus, ægròque manente valetudinario. Vel denique materiam criticam ad vasa quædam obstructa, dilatata, aut etiam rupta deponi, unde alii morbi succedunt, ut maculæ, pustulæ, phlegmonæ, erisypelata, tumores, abscessus, hæctica, phthisis, scirrhi, gangrænæ, sphaçeli (b).

Pessimum est, humores valde acres, uti de malignis dicitur, nimio febris impetu ad tenerrima cerebri aliorumque viscerum vitalium macerata jam vascula impelli, horum erosiones, rupturas, suppurationes & citissimè adrepentes

(a) BOERHAV. Aph. 594.

(b) BOERHAV. Aph. 593.

pentes gangrænas causaturos : aut sanguinem nimis densum & immeabilem in eadem vasa vitalia cerebri, pulmonum &c. impingi, subsecuturis itidem vehementissimis inflammationibus, suppurationibus aut gangrænis, plerumque inevitabilis interitûs causis (a).

DIVISIO FEBRIUM.

THESIS XXIV.

OMnes febres communiter & primariò dividuntur in duas classes continuarum & intermittentium.

Quidquid februm est, ad hæc duas classes reduci potest, ut cæterum ratione aliorum symptomatum diversissimas facies exhibeant. Centena quidem nomina februm reperias: sed hæc quemadmodum a singulari quodam symptomate profecta sunt, ita particulares februm affectiones declarant, ipsas verò classes primarias non mutant, uti ex sequentibus patebit.

Fundamentum autem hujus divisionis in modo consistit, quo febres omnes solent decurrere: vel enim conceptam pulsûs velocitatem aliâque caloris & ægritudinis symptomata usque ad finem morbi continuant, vel diversis accessionibus statò tempore redeuntibus decursum suum absolvunt. Itaque

THE-

(a) BOERHAV. Aph. §92. Vid. v. SWIETEN Comment. in prædictos Aphor.